

NICULAE CONOVICI
(1948 – 2005)

Spre apusul soarelui din ziua de 7 iunie 2005 pleca să se plimbe pe Câmpiile Elizee colegul, prietenul, arheologul, cercetătorul dr. **NICULAE CONOVICI**. Prea devreme, dar boala nu cruță, iar Cel Atotputernic decide.

Născut la 13 martie 1948 în București, din părinți brăileni și strămoși din Peninsula Balcanică, a urmat în perioada anilor 1965 – 1970 Facultatea de Istorie din București, beneficiind de ultimii ani de activitate didactică a renumiților profesori Ion Nestor, Dumitru Berciu, D.M. Pippidi, Emil Condurachi, Dumitru Tudor. După absolvire a fost mai întâi profesor la Școala din Radu Negru (jud. Călărași), în anul școlar 1970 – 1971, de unde s-a transferat la Muzeul din Călărași, unde a activat ca muzeograf între anii 1971 – 1979. Aici, pe malul Dunării, a avut șansa să-i cunoască și să colaboreze cu dr. Petre Diaconu, conducătorul săpăturilor arheologice de la Păcuiul lui Soare, și cu inimosul director de muzeu Niță Angheliescu.

Din 1979 și până în ultima clipă a vieții și-a desfășurat activitatea științifică propriu-zisă la Institutul de Arheologie “Vasile Pârvan” din București devenind unul dintre cei mai renumiți cercetători ai istoriei geto-dacilor, trecând prin toate stadiile de la simplu arheolog la cercetător științific și conducător de doctorate.

Piscu Crăsani, Copuzu, Țândărei, Coțofenii din Dos, Stelnica, Satu Nou, Piua Petrii sunt doar câteva din principalele șantiere arheologice la care a participat – pe unele dintre ele chiar conducându-le – scoțând la iveală descoperiri deosebit de importante.

S-a preocupat de studiul monetelor elenistice și al ștampilelor de pe amforele grecești devenind unul dintre cei mai buni specialiști din lume în acest domeniu, beneficiind de burse acordate de Franța, SUA, Grecia etc. În 1993 a devenit doctor în istorie cu teza *Cronologia relativă și absolută a ștampilelor de amfore sinopeene cu nume de astinomi*. Metoda sa de cercetare, mai ales cea de interpretare, a fost mult lăudată de specialiștii români și străini. Conexiunile pe care le făcea au dus la progresul studierii amforelor grecești, a sanctualelor și zonelor sacre din lumea geto-dacilor, la o mai profundă întrepătrundere între economic, politic și spiritual, la o mai justă înțelegere cronologică, prin urmare evolutivă, a faptelor și întâmplărilor din lumea est-mediteraneană și balcano-dunăreană. A publicat peste 60 de articole, studii și cărți de specialitate.

În afară de cercetarea științifică, a fost un apropiat colaborator al muzeelor din Slobozia, Constanța, Brăila, București ș.a. contribuind din plin la îmbogățirea patrimoniului muzeal și la prezentarea cât mai atrăgătoare a exponatelor. Scrupulozitatea sa s-a manifestat, de asemenea, în restaurarea și reconstituirea tuturor pieselor descoperite prin săpături – este cazul cu rhytonul și cu vatra-altar de la Crășani, cu toate categoriile de artefacte din necropola de la Stelnică, indiferent că erau din epoca bronzului sau geto-dace, cu piesele de la Satu Nou. Iar în cetatea getică de la Coțofenii din Dos își punea tot felul de întrebări privind o reconstituire *in situ* a zidului de apărare alcătuit din cărămizi – deziderate pe care, din păcate, arheologia și muzeografia din țara noastră nu sunt încă pregătite să le realizeze.

A luptat pentru crearea Societății Arheologilor din România punând mult suflet și pricepere. A fost membru, din 1993, al redacției revistei *SCIVA* și redactor responsabil la revista *Materiale și Cercetări Arheologice* (din 1996). În cadrul Institutului de Arheologie din București a mai îndeplinit funcțiile de secretar științific (1987-1988), membru al Consiliului științific (1989-1997) și membru în Comisia Națională de Arheologie a României.

Dar mai presus de toate a fost deschis și prietenos cu toată lumea muzeografilor și arheologilor atât din România cât și din Bulgaria, Danemarca, Franța, Georgia, Grecia, Republica Moldova, Spania, Rusia, Turcia, Ucraina – țări în care a urmat stagii de cercetare și a susținut comunicări științifice.

A fost ...din păcate pentru noi a fost ... dar continuă să fie în inima și cugetul nostru.

Acum când află multe din tainele lumii trecute dar și a celei ce vine - în "colaborare" cu confracții în ale meseriei Florin Medeleț și Cloșca Băluță, plecați și ei la diferență de câteva zile – lumi pe care cu mintea sa iscoditoare se străduia să le perceapă și priceapă cât mai veridic, nouă nu ne rămâne decât să-i spunem *Sit tibi terra levis* așa cum îi place arheologului când mânuiește șpaclul.

G. Trohani

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Câteva torți șampilate de amfore elenistice din județul Ialomița și sud-vestul Dobrogei*, SCIVA, 1975, 26/4 (în colaborare cu C. Mușețeanu).
- Contribution au problème de l'importation des amphores grecques dans le Sud-Est de la Munténie*, Dacia N.S 22, 1978, p. 173-199 (în colaborare cu C. Mușețeanu și A. Atanasiu).
- Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu geții de la Dunăre în sec. VI-II î.e.n.*, SCIVA 30, 1979, 1, p. 87-93.
- Les relations entre les Gètes des deux rivages du Bas-Danube à la lumière des données archéologiques et numismatiques (IVe - IIe siècles av.n.e.)*, în *Actes du IIe Congrès International de Thracologie, Bucarest 4-10 Septembre 1976*, II, Bucarest, 1980, p. 43-54.
- Monedele din așezarea getică de la Piscul Crăsani*, SCN 7, 1980, p. 139-143;
- Noi descoperiri monetare la Piscul Crăsani*, CN 5, 1983, p. 39-50;
- Date noi cu privire la un tezaur de monede antice descoperit în județul Dolj*, în *Thraco-Dacic* 6, 1985, p. 59-74.
- Așezări fortificate și centre tribale geto-dacice din Muntenia (sec.VI î.e.n. - I e.n.)*, Istros 4, Brăila, 1985, p. 71-87.
- Aspecte ale circulației drahmelor de Dyrhachium și Apollonia în Peninsula Balcanică și în Dacia*, BSNR 77-79, 1986, 131-135, p. 69-88.
- Un rhyton ceramic descoperit la Piscul Crăsani*, *Thraco-Dacica* 8, 1987, p. 92-99.
- Repere cronologice pentru datarea unor așezări geto-dacice*, CCDJ2, 1986, p. 129-141.
- Sanctuale și zone sacre la geto-daci*, *RevIst* 41, 1988, p. 205-217 (în colaborare cu G. Trohani).
- Așezarea getică fortificată de la Satu Nou - "Valea lui Voicu" (com. Oltina, jud. Constanța). Raport preliminar*, *Thraco-Dacica* 10, 1989, p. 115-154 (în colaborare cu M. Irimia).
- Nouveaux timbres amphoriques sinopéens de Callatis*, Dacia N.S. 33, 1989, p. 113-123 (în colaborare cu Al. Avram și Gh. Poenaru Bordea).
- Prinosi kum vuprosa za cirkulacijata na drachmite ot Dirachion i Apolonia na teritorijata na Trakia*, *ArhSofia* 1989, 4, p. 17-30.
- Probleme ale cronologiei amforelor șampilate sinopeene. Ștampilele din grupa a IV-a (B.N. Grakov)*, SCIVA 40, 1989, 1, p. 29-44.
- Étude quantitative sur les timbres amphoriques sinopéens de Callatis*, Dacia N.S. 34, 1990, p. 113-128 (în colaborare cu Al. Avram, Gh. Poenaru Bordea); versiune în limba rusă în "Grečeskie amfory", Saratov, 1992, p. 229-253.
- Săpăturile arheologice în așezarea getică fortificată de la Satu Nou, com. Oltina, jud. Constanța - campania 1989*, *Pontica* 23, 1990, p. 81-96 (în colaborare cu M. Irimia).
- Timbres et autres inscriptions céramiques découvertes à Satu Nou (comm. d'Oltina, dép. de Constantza)*, Dacia N.S. 35, 1991, p. 136-175 (în colaborare cu M. Irimia).
- Noi contribuții privind circulația drahmelor de Dyrhachium și Apollonia: aspectul metrologic*, BSNR, 80-85, 1992, 134-139, p. 49-67.
- Noi date arheologice privind începuturile culturii Poienești-Lukaševka și prezența bastarnilor în Dobrogea*, SCIVA 43, 1992, 1, p. 3-13.
- La station gétique fortifiée de "Cetea Jidovilor" (Coșofenii din Dos, dép. de Dolj)*, Dacia N.S. 37, 1993, p. 79-157 (în colaborare cu V. Zirra, V.V. Zirra, G. Trohani, P. Alexandrescu, P. Gherghie, publicat în 1996).
- Le plus ancien trésor de monnaies histriennes "à la roue" découvert à Histria, Sur les traces des Argonautes*, în *Actes du 6e symposium de Vani (Colchide) 22-29 septembre 1990*, Paris 1996, p. 253-258 (în colaborare cu Al. Avram).
- Pe marginea unei recenzii*, SCIVA 47, 1996, 4, p. 369-373.
- La diffusion des amphores sinopéennes timbrées sur le littoral ouest-pontique*, rezumat al lucrărilor Simpozionului *Hersones v antičnom mire. Istoriko-arheologičeskij aspekt*, Sevastopol, 1997, p. 140-146 și comunicare la *Simpozionul internațional de arheologie pontică*, ediția 1, Varna, 1997.

- La religione dei Geto-Daci*, în *Catalogue of the International Exhibition I DACI*, Milano, 1997, p. 105-115.
- Problemes de la chronologie des timbres sinopéens*, Pontica 30, 1997, p. 117-154.
- Histria VIII, Les timbres amphoriques. 2. Sinope*, București-Paris, 1998.
- Necropola getică de la Stelnică-Grădiștea Mare, jud. Ialomița. Raport preliminar pentru anii 1987-1996*, Materiale S.N. 1, 1999, p. 99-144 (în colaborare cu Gh. Matei).
- Sistemul defensiv al davei getice de la Satu Nou – Valea lui Voicu*, în *Studia in honorem Ion Niculiță*, Chișinău, 1999, p. 196-211 (în colaborare cu M. Irimia).
- Un astynome sinopeen mal connu: Demetrios I*, în *Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire/Colloque international Istanbul 25-28 mai 1994*, Publications de l'Université de Provence, Aix-en-Provence, 1999, p. 49-70.
- Satu Nou – “Valea lui Voicu”, centre politique et commercial gète sur le Danube*, în *Pistiros et Thasos. Structures économiques dans la péninsule Balkanique aux VIIe – Iie siècles avant J.-Chr.*, Opolo, 2000, p. 69-77.
- Un éponyme rhodien inconnu: Pythokritos I*, în A. Avram, M. Babeș (ed.), *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucarest, 2000, p. 210-215.
- Satu Nou - Valea lui Voicu, raport tehnic de săpătură*, CCA - campania 2002, (în colaborare cu Mihai Irimia și Anca Ganciu).
- Stelnică – Grădiștea Mare, raport tehnic de săpătură*, CCA- campania 2002 (în colaborare Anca Ganciu și Gheorghe Matei).
- Les problèmes actuels de la chronologie des timbres sinopéens*, în *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean. Acts of the International Colloquium at the Danish Institute of Athens, September 26-29, 2002* (Jonas Eiring and John Lund ed.), Aarhus University Press [Monographs of the Danish Institute at Athens 5], 2004, p. 99-102.
- Păciul lui Soare, Petre Diaconu și viața mea*, în *Prinos lui Petre Diaconu la 80 de ani*, Călărași/Brăila, 2004.
- Sur la diversité des timbres sinopéens sur amphores et sur tuiles*, în *Epigrafia Anfórica*, Collecció Instrumenta 17, 2004, p. 21-44.
- Les timbres amphoriques étrangers trouvés a Sinope (I)*, *Anatolia Antiqua* 12, 2005, p. 105-122 (în colaborare cu Yvon Garlan).
- The Dynamics of Trade in Transport Amphoras from Sinope, Thasos and Rhodos on the western Black Sea Coast: a Comparative Approach*, în *Chronologies of the Black Sea Area in the Period c.400-100BC*, Aarhus University Press, 2005, p. 97-118.
- Timbres, dipinti et sgraffiti amphoriques découverts à Satu Nou - Valul lui Voicu entre 1990 et 2000* (în colaborare cu M. Irimia), în manuscris.
- Les timbres amphoriques de la collection Ion Mititelu*, (în manuscris).